

Ìwé Dániẹ̀lì - Nọ̀mbà Ogún

Dániẹ̀lì àti Ìfihàn: Sísí Aşọ Àwòrán Àşọtẹ̀lẹ̀ tí Ìdide àti Işubú Àwọn Ijọba Payá

Jeff Pippenger

2023-12-15

Arábirin White sáà maa n tọka sí i pé àwọn ẹ̀kọ̀ wòlù tí ó yẹ kí a lóye ni a fi hàn nípasẹ̀ ìdide àti işubú àwọn ijọba.

“Láti inú ìdide àti işubú àwọn orílẹ̀-èdè gégé bí a ti fi hàn ní kedere nínú àwọn iwé Dániẹ̀lì àti Ìfihàn, a nilò láti kọ bí ògo òde lasan àti ti ayé ẹ̀ jẹ́ asán tó. Babiloni, pẹ̀lú gbogbo agbára àti olá nílá rẹ̀, irú èyí tí ayé wa kò tii rí mọ̀ láti igbà náà wá,—agbára àti olá nílá tí ó dà bí ohun tí ó dúró şinşin tí yóò sì pé títi ní ojú àwọn èniyàn igbà náà,—báwo ni ó ti kojá lo pátápátá! Gégé bí ‘òdòdó koriko,’ ó ti şegbé. James 1:10. Bákan náà ni ijọba Mèdò-Pérsia, àti àwọn ijọba Giriki àti Romu, şegbé. Bákan náà ni gbogbo ohun tí kò ní Olórùn gégé bí ipilẹ̀ rẹ̀ ẹ̀ ní şegbé. Kiki ohun tí a so mọ̀ ète Rẹ̀, tí ó sì ní fi iwà Rẹ̀ hàn, ni ó lè dúró. Àwọn ilàna Rẹ̀ nikan ni àwọn ohun tí ó dúró şinşin tí ayé wa mọ̀.” Prophets and Kings, 548.

“Ìdide àti işubú” àwọn ijọba tí a şàfihàn nínú àwọn iwé Dániẹ̀lì àti Ìfihàn ni ohun pàtàkì jù lo fún ọ̀nà tòótó sí ikẹ̀kọ̀ àşọtẹ̀lẹ̀. İşubú Bábílónì ni a fi işubú Bábèlì ti Nimrodu nínú Jénésìsì orí kọ̀kànlá ẹ̀ àpẹ̀rẹ̀ rẹ̀. Lẹ̀yìn náà, nínú Dániẹ̀lì orí karùn-ún, Bábílónì tún şubú. Itàn ijọba pòòpù nípa bí ó ẹ̀ dide sí agbára ní ọ̀dún 538, àti işubú tí ó tẹ̀lẹ̀ e ní 1798, náà sì tún jẹ́ àpẹ̀rẹ̀ işubú ikeyin Bábílónì, nítorí agbára pòòpù ni, ní ti àşọtẹ̀lẹ̀, Bábílónì ẹ̀mì. Ijọba pòòpù şubú ní 1798, Ìfihàn orí kejídínlógún sì ẹ̀ àlàyé işubú ikeyin rẹ̀. Nínú Dániẹ̀lì orí kọ̀kànlá, ẹ̀şẹ̀ kẹ̀rínlélógójì, ijọba pòòpù, tí a şàfihàn níbẹ̀ gégé bí ọ̀ba àríwá, yóò dé ọ̀pin rẹ̀, kò sì ní sí ẹ̀nikan láti ràn án lówó. Èyí maa şelẹ̀ nígbà tí àkókò idánwò bá parí, nítorí ẹ̀şẹ̀ kẹ̀rínlélógójì ti orí kọ̀kànlá àti ẹ̀şẹ̀ kin-in-ní ti orí kejilá ní şàfihàn itàn kan náà.

Yóò sì gbé àwọn àgọ̀ ààfin rẹ̀ kalẹ̀ láàárín àwọn ọ̀kun ní orí ọ̀kẹ̀ mímọ̀ ológo; şùgbọ̀n yóò dé ọ̀pin rẹ̀, kò sì ní sí ẹ̀ni tí yóò ràn án lówó. Ní àkókò náà ni Míkáẹ̀lì yóò dide, ọ̀mọ̀-aládé nílá náà tí n dúró fún àwọn ọ̀mọ̀ èniyàn rẹ̀; yóò sì jẹ́ àkókò ipónjù, irú èyí tí kò tii sí rí láti igbà tí orílẹ̀-èdè kan ti bẹ̀rẹ̀ títi di àkókò náà: ní àkókò náà ni a ó sì gbà àwọn èniyàn rẹ̀ là, olúkúlùkù ẹ̀ni tí a ó bá rí pé a kọ̀ ọ̀ sínú iwé náà. Dániẹ̀lì 11:45, 12:1.

A şètò ihin işẹ̀ angẹ̀lì kejì lé e lórí ọ̀títọ̀ náà pé Babiloni ti şubú lẹ̀şẹ̀mejì. Babiloni gidi, tí Nimrodu àti Belşásàrí şojú fún, şubú lẹ̀şẹ̀mejì, àti Babiloni ẹ̀mì şubú ní 1798, ó sì tún ẹ̀şẹ̀ nígbà tí àkókò àánú fún èniyàn bá parí.

Angẹ̀lì mիրան sì tẹ̀ lé e, ó n wí pé, Bábílónì ti şubú, ó ti şubú, ilú nílá yẹn, nítorí pé ó mú kí gbogbo orílẹ̀-èdè mu nínú wáini ibínú àgbèrẹ̀ rẹ̀. İşipayá 14:8.

Itúnwí işubú Bábílónì nínú ángẹ̀lì kejì n pèsè idáláre àşọtẹ̀lẹ̀ fún imúmọ̀ pé imẹ̀jì ọ̀rọ̀ àti gbólóhùn nínú Ìwé Mímọ̀ jẹ́ àmi àwọn iránşẹ̀pọ̀ ihin işẹ̀ ángẹ̀lì kejì àti Igbe Ọ̀ru Àárín. Ó tún n gbé ọ̀fin náà ró tí Sister White tọka sí, nípa pé ikẹ̀kọ̀ àşọtẹ̀lẹ̀ gbódò dá lórí ìdide àti işubú àwọn ijọba tí a şojú fún nínú àwọn iwé Dániẹ̀lì àti Ìfihàn. Ó n şàfihàn èrò náà pé, láti lè lóye işubú Bábílónì, akẹ̀kọ̀

àsotélẹ̀ gbòdò kó gbogbo àwọn iṣubú Bábílónì jò, “line upon line,” láti fi múlẹ̀ ìhìn iṣẹ̀ àsotélẹ̀ tó tó nípa iṣubú ikeyin Bábílónì.

Ìṣubú Bábílónì lẹ̀meji nínú ifẹ̀ròṣẹ̀ àngẹ̀lì kejì, dá lórí òfin àsotélẹ̀ tí ó fi hàn pé òtítọ́ ni a fi ijẹ́rìí àwọn eḗrìí méjì múlẹ̀. Itúbò iṣubú Bábílónì nínú ifẹ̀ròṣẹ̀ nàà, dúró fún ọ̀nà iṣe àsotélẹ̀ tí a mò nínú Bíbẹ̀lì gégé bí ọ̀jò àṣẹ̀yìnwá. Ọ̀nà mímọ́ nàà, èyí tí í ṣe ọ̀jò àṣẹ̀yìnwá, ni lílo tí a fi n mú onírúurú ilà àsotélẹ̀ jò “ilá lé ilá.” Nígba tí akẹ̀kọ̀ọ̀ àsotélẹ̀ bá lò ó, ọ̀nà iṣe nàà máa fi “ifẹ̀ròṣẹ̀” ọ̀jò àṣẹ̀yìnwá múlẹ̀. Ifẹ̀ròṣẹ̀ ọ̀jò àṣẹ̀yìnwá tí a fi lílo ọ̀nà iṣe mímọ́ nàà múlẹ̀, ni a sì tún máa kéde léyìn nàà nínú àwọn itàn àsotélẹ̀ tí a so pọ̀ ti àngẹ̀lì kejì àti Igbe Oganjọ. Èyí jẹ̀ òtítọ́ nínú itàn iṣisẹ̀ irinàjò àngẹ̀lì àkọ̀kọ̀, ó sì tún jẹ̀ òtítọ́ lónìí, nínú itàn iṣisẹ̀ irinàjò àngẹ̀lì kẹta.

Àwọn orí kẹrin àti karùn-ún nínú iwé Dániẹ̀lì dúró fún ilà itàn tí ó bo ìdide àti ibẹ̀rẹ̀ Bábílónì, tí Nebukadinésàrí sojú fún nínú orí kẹrin, léyìn nàà sì ni iṣubú àti òpin Bábílónì, tí Belśásàrí sojú fún nínú orí karùn-ún. Papọ̀, wọn dá ilà àsotélẹ̀ kan sílẹ̀. Ilà àsotélẹ̀ tí àwọn orí méjèèjì wònyí mú jáde ni a gbòdò gbé kalẹ̀ lórí Dániẹ̀lì orí kin-in-ní tí tí dé kẹta, kí a lè fi ifẹ̀rọ̀ iròyìn ọ̀jò ikeyin múlẹ̀.

Àwọn orí méjèèjì nàà ṣàfihàn iṣubú àti ìdide lẹ̀kẹ̀kẹ̀nsi Nebukadinésàrí, àti iṣubú àti iparun Belśásàrí; nítorí nàà, wọn ṣàfihàn iṣubú Bábílónì ní ibẹ̀rẹ̀ àti ní òpin ilà nàà. Ilà àsotélẹ̀ tí àwọn orí méjèèjì nàà dá kalẹ̀ ni a kọ sórí pé Bábílónì ṣubú, ó dide, léyìn nàà ó tún ṣubú lẹ̀kẹ̀kẹ̀nsi. Òtítọ́ yẹn nikan ti fi hàn pé àwọn orí méjèèjì wònyí n sojú fún ìhìnre àngẹ̀lì kejì. Àwọn orí méjèèjì nàà n sojú fún itàn ẹranko ayé ti Ifihàn orí kẹtálá, àti nínú itàn nàà ni a ti kéde ìhìnre àngẹ̀lì kejì àti Igbe Àárín Òru lẹ̀meji.

Nítorí nàà, kí a tó bẹ̀rẹ̀ iṣàkíyèsì wa lórí orí kẹrin àti karùn-ún iwé Dániẹ̀lì, a ó kọ̀kọ̀ dá ọ̀nà mímọ́ nàà mò, èyí tí í ṣe ọ̀jò àkẹ̀yìn; léyìn nàà, nípa lílo ọ̀nà nàà, a ó sì dá iránsẹ̀ ọ̀jò àkẹ̀yìn nàà mò.

Àami-ọ̀nà pàtàkì kan nínú itàn àngẹ̀lì kìn-in-ní àti ekeji ni ọ̀nà ìmúlò tí a ṣàfihàn nínú àwọn òfin William Miller fún itumọ̀ àsotélẹ̀. Àwọn òfin wònyí ni àwọn èniyàn lò láti mò iránsẹ̀ Igbe Òru Àárín, iránsẹ̀ nàà sì ni iránsẹ̀ ọ̀jò àipẹ̀ fún itàn yẹn. Àami-ọ̀nà pàtàkì kan nínú itàn àngẹ̀lì kẹta ni ọ̀nà ìmúlò tí a ṣàfihàn gégé bí “Àwọn Kókó Àsotélẹ̀”. A gbòdò lo àwọn òfin wònyí pọ̀ mò àwọn òfin William Miller láti mò iránsẹ̀ Igbe Òru Àárín nínú itàn wa lẹ̀wọ̀lẹ̀wọ̀, iránsẹ̀ tí a sì n fi idí múlẹ̀ báyii nípasẹ̀ àwọn òfin wònyí ni iránsẹ̀ ọ̀jò àipẹ̀ ti àwọn ọ̀jò ikeyin. Àwọn òfin Miller dúró fún ọ̀jò ibẹ̀rẹ̀ nínú itàn àsotélẹ̀ ti ẹranko ilẹ̀ ayé, àwọn òfin wònyí pẹ̀lú “Àwọn Kókó Àsotélẹ̀” si dúró fún ọ̀jò àipẹ̀ nínú itàn àsotélẹ̀ ti ẹranko ilẹ̀ ayé.

Ọ̀jò iparí ni ọ̀nà ilàna tí a n lò láti mú iránsẹ̀ nàà jáde. Àwọn kan wà tí a tòn jẹ, nítorí wọn n wá irírí ọ̀jò iparí, láì kọ̀kọ̀ wá iránsẹ̀ tí n mú irírí nàà wá. Àwọn ijo Pẹ̀ntíkòsítà nínú èsìn Kristeni jẹ̀ àpẹ̀rẹ̀ gbangba ti itànje nàà. Irú itòsọ̀nà aṣiṣe kan nàà wà fún àwọn tí wọn n wá iránsẹ̀ ọ̀jò iparí, sùgbọ̀n tí wọn kò láti wá ọ̀nà ilàna tí n dá iránsẹ̀ ọ̀jò iparí nàà mò tí ó sì n fi í múlẹ̀. Láìsì ọ̀nà ilàna tó tó, a kò lè dá iránsẹ̀ tó tó mò. Láìsì iránsẹ̀ tó tó, irírí tó tó jẹ̀ ohun tí kò ṣeé ṣe.

Ọ̀pọ̀ èniyàn ni kò mò ijẹ́pàtàkì òtítọ́ Bíbẹ̀lì yií, nítorí wọn kò tii ronú lórí ànfààní pé ọ̀nà kan soṣo ló tó láti kẹ̀kọ̀ Bíbẹ̀lì, àti pé ọ̀pọ̀ ọ̀nà ló sì jẹ̀ aṣiṣe láti kẹ̀kọ̀ Bíbẹ̀lì. Ọ̀nà tí kò tó láti kẹ̀kọ̀ Bíbẹ̀lì, èyí tí a sì fi jìna síra jù ló láti yan, ni láti fi igbẹ̀kẹ̀lé sí èrò àwọn èniyàn miiran nípa ohun tí Bíbẹ̀lì n kọ̀ni. Ó ti di ọ̀ràn tí ó wọ̀pọ̀ tó bẹ̀ẹ̀ láàárín àwọn èniyàn, débi pé gbogbo ijo n sètò ètò kan láti dáhùn

sí àìní yìí tí wọn fiyà jẹ gbà pé agbo wọn ní. Àìní èké nàà sì n bí iṣẹ̀ èké, èyí tí ó jẹ̀ idásílẹ̀ ètò àwọn olórí tí a n dá mò gégé bí amòye ẹ̀mí nípá ìmò Bíbélì, tí yóò tọ̀ ìmò agbo tí a kò kọ̀ lẹ̀kọ̀ sí i dáadáa. Bíbélì dájú pé ó mẹnù kan ètò tí a ẹ̀tò dáadáa gidigidi fún itòlẹ̀ṣeṣe ijo, èyí tí ó ní àwọn àgbà, àwọn wòlfi, àti àwọn olúkó; sùgbón Bíbélì kí í fowó sí ibàjẹ̀ iṣètò ijo tí n mú ètò àwọn olórí wá, àwọn tí a ti yà sípò láti sọ ohun tí í ẹ̀ ọ̀títọ̀ tàbí ohun tí kí í ẹ̀ ọ̀títọ̀, àti lẹ̀yìn nàà, ẹ̀ni tí í ẹ̀ oníṣe-àdámọ̀ tàbí ẹ̀ni tí kí í ẹ̀ oníṣe-àdámọ̀.

Máa kẹ̀kọ̀ gidigidi kí iwọ̀ lè fi ara rẹ̀ hàn gégé bí ẹ̀ni tí Ọ̀lórùn fowó sí, ọ̀ṣiṣe tí kò ní ní itijú, tí ó n pín ọ̀rọ̀ ọ̀títọ̀ ní ọ̀nà títọ̀. 2 Timoteu 2:15.

Olórí ijo kan gbòdò máa fi ìmòrán roni, báni wí, kóni, kí ó sì máa sọ̀ra sí àwọn èkọ̀ èké àti àwọn tí n gbé àwọn èkọ̀ èké nàà lárugẹ; sùgbón a ní, olúkúlùkù wa, láti “kẹ̀kọ̀ kí a lè fi” ara wa “hàn gégé bí ẹ̀ni tí Ọ̀lórùn ti fowó sí,” nípá “pípín ọ̀rọ̀ ọ̀títọ̀ ní ọ̀nà tí ó tọ̀.” Nínú ẹ̀ṣe bẹ̀, ó yẹ kí a mọ̀ ọ̀nà iṣe tí Bíbélì fi hàn gégé bí ọ̀nà tó tọ̀ láti pín ọ̀rọ̀ ọ̀títọ̀ ní ọ̀nà tí ó tọ̀. Iwé Aísáyà gbé àwọn ọ̀ràn wònyí kalẹ̀ nínú àyíkà ọ̀jò ikeyìn, nítorí nàà ibe ni a ó ti bèrẹ̀.

Ní ojú nàà ni Olúwa yóò fi idà rẹ̀ tí ó le, tí ó tóbi, tí ó sì lágbara jẹ Leviatani níyà, ejo tí n sá lo; àní Leviatani, ejo yíyípadà nàà; yóò sì pa dragoni tí ó wà nínú òkun. Ní ojú nàà ẹ̀ korin sí i pé, Àjàrà wáni pupa. Ẹ̀mi Olúwa ni mo n sọ ọ; ẹ̀mi yóò máa bomi rin í ní gbogbo ìgbà: kí ẹ̀nikẹ̀ni má bàa ẹ̀ é ní ibi, ẹ̀mi yóò máa sọ ọ ní ọ̀ru àti ní ọ̀sán. Ibinú kò sí nínú mi: ta ni yóò gbé ẹ̀gún àti ọ̀sùsù dide sí mi ní ogun? Ẹ̀mi yóò là wọn já, ẹ̀mi yóò sì jóná wọn pa pọ̀. Tàbí kí ó di agbára mi mú, kí ó lè bá mi ẹ̀ àlàáfia; yóò sì bá mi ẹ̀ àlàáfia. Yóò mú kí àwọn tí ó ti ọ̀do Jakabu wá gbòngbò: Israeli yóò yọ, yóò sì hù, yóò sì fi ẹ̀so kún gbogbo ayé. Ẹ̀ ó ti lù ú bí ó ti lu àwọn tí ó lu ú bí? tàbí a ha pa á gégé bí ipakúpa àwọn tí a pa nípasẹ̀ rẹ̀? Ní iwọn, nígbà tí ó bá hù jade, iwọ̀ yóò bá a jiyàn: ó dá afẹ̀fẹ̀ líle rẹ̀ dúró ní ojú afẹ̀fẹ̀ ilà-òdùn. Nítorí èyí ni a ó fi wẹ ẹ̀ṣe Jakabu kúrò; èyí sì ni gbogbo ẹ̀so láti mú ẹ̀ṣe rẹ̀ kúrò; nígbà tí ó bá sọ gbogbo òkúta pepẹ̀ nàà di bí òkúta sọ̀kí tí a fọ̀ túútúú, àwọn ìgbó ọ̀rìṣà àti àwọn ère kí yóò dúró mó. Síbẹ̀, ilú olódi yóò di ahoro, ibùgbé nàà yóò di ikòsílẹ̀, a ó sì fi silẹ̀ bí aginjù: níbẹ̀ ni omo màlúú yóò jeun, níbẹ̀ ni yóò sì dubulẹ̀, yóò sì jẹ àwọn ẹ̀ka rẹ̀ run. Nígbà tí àwọn ẹ̀ka rẹ̀ bá gbẹ̀, a ó bù wọn kúrò: àwọn obinrin yóò wá, wọn á sì fi iná sun wọn: nítorí ẹ̀niyàn aláilóye ni wọn jẹ: nítorí nàà ẹ̀ni tí ó dá wọn kí yóò sàánú wọn, ẹ̀ni tí ó mò wọn kí yóò sì ẹ̀ ojú rere sí wọn. Yóò sì ẹ̀lẹ̀ ní ojú nàà, pé Olúwa yóò lu kúrò láti ọ̀nà odò nàà títí dé odò Ejibiti, a ó sì kó yín jọ kọ̀kan, ẹ̀yin omo Israeli. Yóò sì ẹ̀lẹ̀ ní ojú nàà, pé a ó fọ̀n fẹ̀rẹ̀ nílá nàà, àwọn tí ó ti fẹ̀ sẹ̀gbé ní ilẹ̀ Asiria àti àwọn isànkú ní ilẹ̀ Ejibiti yóò sì wá, wọn yóò sì jòsin fún Olúwa lóri òkè mímọ̀ ní Jerusalemu. Isaiah 27:1–13.

Nínú àwọn àpilẹ̀kọ̀ tí ó sàájú, a ti máa sọ̀ leraléra nípá “ààmí” tí a gbé sókè láti pe àwọn omo Ọ̀lórùn miiran jade kúrò ní Babeli. Ẹ̀ṣe ikeyìn ti Isaiah orí kẹ̀tálélógún sọ̀rọ̀ nípá iṣe ààmí nàà nígbà tí ó wí pé “a ó sì fun ipẹ̀ nílá nàà, wọn yóò sì wá, àwọn tí ó ti fẹ̀rẹ̀ sẹ̀gbé ní ilẹ̀ Asiria.” Asiria jẹ̀ àpẹ̀rẹ̀ Babeli ní àwọn ojú ikeyìn, àwọn tí ó sì gbọ̀ ifẹ̀sùn ikilọ̀ pé kí wọn jade kúrò ní Babeli nínú ẹ̀ṣe nàà, wọn wá wọn sì jòsin pẹ̀lú àwọn tí a sàpẹ̀rẹ̀ gégé bí ọ̀gọ̀rùn-ún méjilélógójì ẹ̀gbẹ̀rún, tí a fi wọn sí “orí òkè mímọ̀ ní Jerusalemu” ní itumọ̀ àsọ̀tẹ̀lẹ̀.

Ẹ̀ṣe nàà wí pé, “yóò sì ẹ̀lẹ̀ ní ojú nàà.” “Ojú nàà,” èyí tí í ẹ̀ ojú nàà nígbà tí ohùn kejì inú Ifihàn orí kẹ̀tálá [chapter eighteen], n pe àwọn omo miiran ti Ọ̀lórùn jade kúrò ní Babiloni, ni àyíkà tí

gbogbo orí nàà gbé kalẹ̀. Ohùn kejì inú Ifihàn orí ketàlá [chapter eighteen], n kẹ nígbà òfin Ojọ Àikú, nígbà tí a rántí àgbèrè Tírè.

Mo sì gbọ ohùn miiran láti ọrun wá, tí ó n wí pé, E jade kúrò nínú rẹ, ẹyin ẹniyàn mi, kí ẹ má bàa nípín nínú ẹsẹ rẹ, àti kí ẹ má bàa gba nínú àwọn iyonu rẹ. Nítorí ẹsẹ rẹ ti dé ọrun, Olorun sì ti rántí àisòdodo rẹ. Ifihàn 18:4, 5.

Orí ketàlélógún [27] nínú iwé Isaiah bèrè nípa fifi ojọ kan nàà hàn tí orí nàà fi parí, nígbà tí ó wí pé, “Ní ojọ nàà ni Olúwa yòò fi idà rẹ tí ó le, tí ó tóbi, tí ó sì lágbára jẹ Leviathan, ejò tí n gúnni nàà niyà, àní Leviathan, ejò yíyí nàà; yòò sì pa dragoni tí ó wà nínú òkun.”

Ní òfin ojọ Àikú ni idájọ àşẹ, idájọ isanpada Olorun ti bèrè sórí àwọn ijoba dragoni (Àjọ Àwọn Orilẹ̀-Èdè), eranko nàà (ijo Pápá) àti wólíi èké (Orilẹ̀-Èdè Amẹ́ríkà). Ní òfin ojọ Àikú ni a ti borí wólíi èké gégé bí ijoba kefà nínú àşotẹlẹ̀ Bíbẹ̀li, ipẹ̀yindà orilẹ̀-èdè sì n mú iparun orilẹ̀-èdè wá. Òfin ojọ Àikú ni ibi tí àwọn idájọ àşẹ Olorun ti bèrè sí í bọ sórí dragoni nàà, ẹni tí í şe Sátáni (àti ẹni tí a fi ijoba rẹ lóri ilẹ̀ ayé şapeşere gégé bí dragoni), eranko nàà, àti wólíi èké. Ó jẹ̀ ijìyà tí n lo ni ipele-ipele, tí ó bèrè ní òfin ojọ Àikú. Ibèrè àti iparí orí ketàdínlógbọ̀n iwé Isaiah ni òfin ojọ Àikú, orí nàà sì n şafihàn àwọn kókó-ọ̀rọ̀ pátó tí wọn ní ibáşepọ̀ tààrà pelú itàn tí ó şáájú tí ó sì telẹ̀ léyìn òfin ojọ Àikú.

A n ronú lóri orí ketàdínlógbọ̀n, nítorí pé ó n fi àyè àşotẹlẹ̀ múlẹ̀ fún orí ketàdínlógbọ̀n àti kẹrinlélógbọ̀n. Nínú àwọn orí wònyí ni a ó ti rí itumọ̀ ojú ikeyin gégé bí ọ̀nà işe kan, ẹ̀yí tí yòò jẹ́ kí a lẹ̀ lóye itumọ̀ pàtàkì fifi orí kẹrin àti karùn-ún ti Dániẹ̀li lé lóri orí kìní títí dé kẹta ti Dániẹ̀li. Léyìn tí Isaiah orí ketàdínlógbọ̀n ti fi ibèrè ijìyà onítẹ̀şiwájú ijoba ejò nílá nàà hàn, ó kọ silẹ̀ pé ní àkókò yẹn, a pàşẹ̀ fún àwọn ẹniyàn Olorun pé kí wọn “kọrin sí i.” Kí ni ẹni tí wọn ní kí wọn kọrin sí?

Idáhùn sí ẹni tí a ó kọrin sí wà nínú àkólẹ̀ orin nàà, nítorí pé wọn máa kọrin “ogbà àjàrà ti wáini pupa, ẹ̀yí tí Olúwa n tọ́jú.” Itàn ogbà àjàrà nàà ni itàn àwọn ẹniyàn Olorun, a sì kókó mẹnù kan nípàşẹ̀ Isaiah ní orí karùn-ún.

Nisinsin yòò ni ẹmi ó kọ fún olùfẹ̀ mi, orin nípa olùfẹ̀ mi àti ogbà àjàrà rẹ. Olùfẹ̀ mi ní ogbà àjàrà kan lóri òkè ọ̀lóràá gidigidi: ó sì fi odi yí i ká, ó sì kó àwọn òkúta inú rẹ kúrò, ó sì gbin in pelú àjàrà àyànfẹ̀ jùlọ, ó sì kọ ilẹ̀-ìşọ̀ kan sí àárín rẹ, ó sì tún şe ibùdó ifún wáini kan níbẹ̀: ó sì retí pé yòò so àjàrà jade, şugbọ̀n ó so àjàrà igbó jade. Njẹ̀ nisinsin yií, ẹyin olùgbé Jerusalemu, àti ẹyin ẹniyàn Juda, ẹ̀ bẹ̀ mí wò, mo bẹ̀ yín, láàrín ẹmi àti ogbà àjàrà mi. Kí ni a lẹ̀ tún şe sí ogbà àjàrà mi tí ẹmi kò şe nínú rẹ? ẹ́şẹ̀ tí, nígbà tí mo retí pé yòò so àjàrà jade, ó fi so àjàrà igbó jade? Njẹ̀ nisinsin yií ẹ̀ wá; ẹmi yòò sọ fún yín ohun tí ẹmi yòò şe sí ogbà àjàrà mi: ẹmi yòò mú odi rẹ kúrò, a ó sì jẹ ẹ̀ run; ẹmi yòò sì wó ògiri rẹ lulẹ̀, a ó sì tẹ̀ ẹ̀ mọ̀lẹ̀: Ẹmi yòò sì sọ ọ̀ dí ahoro: a kí yòò gé e, bẹ̀ ẹ̀ ni a kí yòò şá a; şugbọ̀n ẹ̀gún àti ọ̀şùşù ni yòò hù sókè nínú rẹ: ẹmi yòò sì pàşẹ̀ fún ikùukùu kí wọn má şe rọ̀ ojú sórí rẹ. Nítorí ogbà àjàrà Oluwa àwọn ọ̀mọ̀-ogun ni ilẹ̀ Israẹ̀li, àwọn ẹniyàn Juda sì ni ohun ọ̀gbìn itẹ̀lọ̀rùn rẹ: ó sì retí idájọ̀, şugbọ̀n wò ó, inira; fún ọ̀dodo, şugbọ̀n wò ó, igbe. Isaiah 5:1–5.

Nínú itàn idààmú òfin Ojọ̀-Àikú, àwọn ẹniyàn Olorun ní láti kọ orin ogbà-àjàrà nàà sí àwọn ẹniyàn Olorun, nítorí orin nàà wí pé, “Njẹ̀ nisinsin yií, ẹyin olùgbé Jerusalemu, àti ẹyin ọ̀kùnrin Juda, ẹ̀

jòwó, ẹ ẹ se idájó láàrín èmi àti ogbà-àjàrà mi.” Orin ogbà-àjàrà nàà ni orin tí ń fi ikojá lóri àwọn èniyàn májè mú àtijó hàn, nígbà tí Olórún sì ń wọ inú májè mú pèlú àwọn tí Peteru sọ pé, “ní igbà kan ẹ kí í ẹ èniyàn kan rí, sùgbón ní bá yí ẹ jẹ èniyàn Olórún.” Ó fi hàn pé kò sí òjò kankan tí ó ró sóri ogbà-àjàrà nàà, bèẹ ni ó sì ń fi isẹ Elijah hàn, ẹni tí ó wá ní àkókò nàà, tí òun nìkan sì lè mú kí òjò rọ ní àkókò yẹn. A mò pé orin nàà jẹ nípa ikojá lóri àwọn èniyàn májè mú kan, nítorí Kristi kọ orin ogbà-àjàrà nàà sí Ísírẹlì igbàani, ní àkókò tí a ń kojá lóri Ísírẹlì igbàani, nígbà tí Olórún sì tún ń wọ inú májè mú ní ẹẹkan nàà pèlú Ísírẹlì ti ẹmí.

Ẹ gbọ àkàwé miiran: Okunrin olólé kan wà, ẹni tí ó gbin ogbà àjàrà kan, ó sì fi odi yí i ká, ó gbẹ ibudò itẹ wàini sínú rẹ, ó kọ ilé-ìṣọ kan, ó sì yá a fún àwọn àgbẹ, ó sì lọ sí ilẹ jìjìn réré. Nígbà tí àkókò èso sì sún mọ, ó rán àwọn ọmọ-òdò rẹ sí ọdò àwọn àgbẹ nàà, kí wọn lè gba èso rẹ. Sùgbón àwọn àgbẹ nàà mú àwọn ọmọ-òdò rẹ, wọn lu ọkan, wọn pa òmiràn, wọn sì sọ òmiràn ní òkúta. Ó tún rán àwọn ọmọ-òdò miiran, tí wọn pọ ju àwọn àkókò lọ: wọn sì ẹ bakan nàà sí wọn. Sùgbón ní ikeyin gbogbo rẹ, ó rán ọmọ rẹ sí wọn, ó ní, Wọn yóò bu olá fún ọmọ mi. Sùgbón nígbà tí àwọn àgbẹ nàà rí ọmọ nàà, wọn wí láàrín ara wọn pé, Èyí ni ajogún; ẹ wá, ẹ jẹ kí a pa á, kí a sì gba ogún rẹ. Wọn sì mú un, wọn sọ ọ jade kúrò nínú ogbà àjàrà nàà, wọn sì pa á. Nítorí nàà, nígbà tí olúwa ogbà àjàrà nàà bá dé, kí ni yóò ẹ sí àwọn àgbẹ wònyẹn? Wọn wí fún un pé, Yóò run àwọn èniyàn búburú wònyẹn ní iparun búburú, yóò sì yá ogbà àjàrà rẹ fún àwọn àgbẹ miiran, tí yóò máa san èso rẹ fún un ní àkókò wọn. Jésù wí fún wọn pé, Ẹ ẹ kò tii ka nínú iwé mí mọ pé, Òkúta tí àwọn akélé kọ sí ni ó di orí igun: isẹ Olúwa ni èyí jẹ, ó sì jẹ ohun iyanu lójú wa? Nítorí nàà ni mo ẹ wí fún yín pé, a ó gba ijoba Olórún kúrò lódò yín, a ó sì fi í fún orilẹ-èdè kan tí yóò máa so èso rẹ jade. Ẹnikẹni tí ó bá ṣubú sóri òkúta yí ni a ó fọ; sùgbón ẹni tí òkúta nàà bá ṣubú lé, yóò lọ ọ sí eérú. Nígbà tí àwọn olóri àlùfàà àti àwọn Farisi gbọ àkàwé rẹ, wọn mò pé nípa wọn ni ó ń sọ. Matteu 21:33–45.

Nígbà tí Jésù kọ orin ogbà àjàrà Olórún sí Ísírẹlì àtijó, agbára àti ogbón inú ihin nàà fà wọn mọra tó bèẹ gée, pé nígbà tí Jésù béèrè lówó àwọn Júú aláriyànjiyàn nàà pé, kí ni Olúwa ogbà àjàrà yóò ẹ sí àwọn tí wọn pa Ọmọ nàà, wọn kò lè ẹ bí kò ẹ láti fi idáhùn tó tọ hàn, nígbà tí wọn wí pé, “Yóò pa àwọn èniyàn búburú wònyẹn run gidigidi ní iparun búburú, yóò sì fi ogbà àjàrà rẹ lélé lówó àwọn agbe miiran, tí yóò máa san èso rẹ padà fún un ní àkókò wọn.”

Léyìn nàà, Jesu sì fi esẹ miiran kún orin nàà lósèkèsè, nígbà tí ó kọrin nípa òkúta tí a kọ sílẹ, ó sì so idáhùn wọn pọ mọ ipèyà iparí nígbà tí ó wí pé, “Nítorí nàà ni mo ẹ wí fún yín, A ó gba ijoba Olórún kúrò lówó yín, a ó sì fi í fún orilẹ-èdè kan tí yóò máa mú èso rẹ jade. Ẹnikẹni tí yóò ṣubú lóri òkúta yí ni a ó fọ: sùgbón ẹni tí òun bá ṣubú lé lóri, yóò lọ ọ lu u di erupè.” “Lilọ ọ lu u di erupè” nàà ń tún Isaiah mètálélógún[27] sọ, nípa “mímú gbogbo òkúta pepe dabí òkúta amò funfun tí a lu fọ sípínpin, àwọn ibi òrìṣà àti àwọn ère kì yóò dúró mọ.” Gbogbo wọn jẹ itókasi sí isẹ ijinde tí Josiah ẹ, ẹni tí ó ṣapepẹ àwọn èniyàn ní ojọ ikeyin tí wọn tún ṣawá rí “àkókò méje”, èyí tí í ẹ òkúta ikòsẹ tí ń fọ àwọn tí ó kọ láti kà á sí ohun iyebiye.

Ní ojọ òfin Ojọ Àikú, gégé bí a ti ṣàfilhàn nínú Isaiah orí ketàdínlógbòn, àwọn tí “ní igbà àtéléwọ kí í ẹ èniyàn kan rí,” ni yóò kọ orin ogbà àjàrà Oluwa ti ọtí wàini pupa. Àwọn àpilẹkọ wònyí ti sàbà máa ń fi hàn pé kò sí iránṣẹkẹta láisi iránṣẹ àkókò àti èkejì. Òfin Ojọ Àikú ni iránṣẹkẹta, àti pé ojọ òfin Ojọ Àikú ní inú rẹ ni itàn iránṣẹ àkókò àti èkejì wà. Nínú orí ketàdínlógbòn ti Isaiah, òfin Ojọ

Àìkú n tọka sí àkókò tí a sàpẹẹrẹ rẹ nínú Daniel orí kìn-ín-ní, lẹyìn náà sì tún ẹ bẹẹ nínú Daniel orí kìn-ín-ní dé kẹta. Ní ti àsọtẹlẹ, ojú òfin Ojú Àìkú nínú orí kẹtadinlógbọn n tọka sí itàn September 11, 2001, nígbà tí a fi agbára fún iránsẹ àkókó títí dé òfin Ojú Àìkú tí ó súnmó dé.

A ó máa tẹsíwájú nínú àyẹwò wa nípa orin tí àwọn ẹni iràpadà yòò kéde ní àkókò tí n sáájú àkókò náà níbi tí àgbèrè Romu yòò ti bèrẹ sí í kọ orin rẹ, nínú àpilẹkọ tí ó kàn.

Mo sì wò, kiyèsí i, Ọdọ-Àgùntàn kan dúrò lórí òkè Sioni, àti pẹlú rẹ ni egbèrún kan ó lé mẹrinlélógóji, tí wọn ní orúkọ Baba rẹ tí a kọ sí iwájú orí wọn. Mo sì gbọ ohùn kan láti ọrun wá, bí ohùn ọpọlọpọ omi, àti bí ohùn àrá nílá: mo sì gbọ ohùn àwọn akorin háàpù tí n fi háàpù wọn korin: Wọn sì korin bí ẹni pé orin tuntun kan níwájú itẹ, àti níwájú àwọn ẹdá aláàyè mērin, àti àwọn àgbà: kò sì sí èniyàn tí ó lè kọ orin náà bíkòşe egbèrún kan ó lé mērinlélógóji náà, àwọn tí a rà padà kúrò lórí ilẹ ayé. Àwọn wònyí ni àwọn tí a kò fi àwọn obìnrin bà jé; nítorí wúndiá ni wọn. Àwọn wònyí ni àwọn tí n to Ọdọ-Àgùntàn náà lẹyìn ní ibikíbi tí ó bá lọ. Àwọn wònyí ni a rà padà láàárín èniyàn, gégé bí àkòso sí Ọlórún àti sí Ọdọ-Àgùntàn náà. A kò sì rí ẹtàn ní ẹnu wọn: nítorí wọn kò ní àbùkù níwájú itẹ Ọlórún. Ìfihàn 14:1-5.